

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

МАУП

Кафедра медичної і клінічної психології

Затверджую:

Директор ННІПСН

Я.М. Раєвська

2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології

Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри І. С. Клименко

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сексологія, сексопатологія

Спеціальності: 225 Медична психологія
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня другий (магістерський)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: 225 Медична психологія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації: Медична психологія
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ МАУП 2024

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:
Твердохліб Наталія Гнатівна, викладач кафедри медичної і клінічної психології

Робочу навчальну програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології
Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри І. С. Клименко
(підпис)

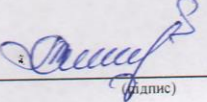
Робочу програму погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми
225 Медична психологія
(назва освітньої програми)

16.10.2024 р.

Керівник (гарант) освітньої програми
(підпис)

Робочу програму перевірено

____.____. 20__ р.

Заступник директора Т.В. Нич
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 2	Галузь знань – 22 ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	Обов'язкова	
Модулів - 1	Спеціальність – 225 МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ	Рік підготовки	
		5-й	
Змістових модулів - 2		Семестр	
		10-й	
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		14	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3-4 год.; самостійної роботи студента – 2-3 год.	Освітній рівень - МАГІСТР	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		30	
		Всього	
		60	
		Вид контролю	
		Залік	

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни: оволодіти компетентностями різного напрямлення для досягнення кінцевих результатів навчання. Метою викладання навчальної дисципліни «Сексологія та сексопатологія» є вивчення студентами медико-психологічних основ нормальної та девіантної сексуальної поведінки людини, здобуття фахових навичок, необхідних для практичної діяльності лікаря-психолога – магістра медичної психології.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомити студентів з основними поняттями сексології та
- навчитивикористовувати їх при опрацюванні наукової літератури;
- Розкрити загальні і специфічні закономірності нормального та аномального сексуального розвитку;
- ознайомити студентів із сутністю понять «секс», «стать», «гендер», «сексуальність» у різних медико-біологічних та психологічних концепціях;
- сформувати в студентів власне, науково обґрунтоване, фахове бачення проблеми відхилень у сексуальному розвитку та їх впливу на формування особистості;
- ознайомити студентів із основними методиками експериментальної сексології та специфікою проведення медико-психологічних досліджень;
- розкрити сутність основних девіацій психосексуального розвитку;
- ознайомити студентів із основними чинниками здорового способу життя та їх впливу на генітальне, соматичне, репродуктивне, сексуальне здоров'я;

- розкрити сутність основних порушень сексуальної поведінки;
- розкрити сутність любові як соціально-психологічного феномену.

2.2. Очікувані результати: оволодіння компетентностями різного спрямування для досягнення кінцевих результатів навчання згідно програми 225 "Медична психологія"

2.2.1. Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми медичної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.2.2. Загальні компетентності:

зК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

зК 3. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

зК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

зК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

зК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

зК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

зК 9. Здатність працювати в команді.

зК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

зК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

зК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

зК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії Та

закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2.3. Спеціальні фахові (предметні) компетентності:

СК 1. Здатність до збирання та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

СК 2. Здатність до узагальнення інформації щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих захворювань.

Після опанування дисципліни «Сексологія, сексопатологія» (для медичних психологів) студенти будуть знати:

- медико-біологічні та психологічні аспекти сексології;
- предмет та завдання сексології як галузі знань;
- історію становлення та розвитку сексології як науки;
- історію статевих взаємовідносин у різні часи і в різних народів
- прояви та види психосексуальних розладів;
- особливості нейрогуморальної регуляції сексуальних реакцій;
- чинники, що впливають на збереження репродуктивного здоров'я;
- основні чинники та ознаки здорового способу життя;
- рівні розвитку сексуальної свідомості та їх взаємозв'язок із сексуальним статусом суспільства;
- основні методи та прийоми статевого виховання;
- особливості статевої соціалізації;

- основні шляхи становлення сексуальної свідомості;

вміти:

- використовувати стратегію психологічного дослідження для встановлення чинників сексуальних розладів;
- формувати тактику психологічного дослідження в залежності від задач, які вирішуються в руслі сексології;
- використовувати методи психо-та патопсихологічного дослідження;
- використовувати принципи аналізу даних психологічного дослідження;
- використовувати техніку інтерпретації даних психологічного дослідження.

2. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуаль	
Змістовий модуль 1. «Основи сексології»							
Тема 1. Історія сексології.	8	2		4			2
Тема 2. Сексологія як галузь наукових знань.	8	2		4			2
Тема 3. Соціокультурні аспекти сексуальності.	8	2		4			2
Тема 4. Психофізіологія сексуальності.	8	2		4			2
Тема 5. Сексуальна норма. Сексуальний темперамент.Сексуальнийсценарій. Кохання.	8	2		4			2
Тема 6. Чотирифакторна системна концепція сексуальногоздоров'я. Механізмипсихологічногозахисту.	8	2		4			2
Модульний контроль	2						
Разом	48	12		24			12
Змістовий модуль 2 «Медико-психологічні проблеми сексуального здоров'я»							
Тема 1. Види сексуальної поведінки. Гетеросексуальність. Гомо-табісексуальність.Секснаодинці.	10	2		6			2
Тема 2. Захворювання, що передаються статевим шляхом.	8	2		4			2
Тема 3.Сексуальні розлади. Розлади сексуальноїпереваги. Розлади статевої ідентифікації (PCI).	8	2		4			2
Тема 4. Складові сімейно-сексуальної гармонії та дисгармонії. Сексуально-еротична адаптація статей.	8	2		4			2
Тема 5. Сексуальні девіації. Судова сексологія.	8	2		4			2
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	2						
Разом	42	10		22			10
Усього	90	22		46			22

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «ОСНОВИ СЕКСОЛОГІЇ»

Лекція 1. «Історія сексології».

Сексологія - галузь наукових знань про біологічні, психічні та соціальні аспекти статевих стосунків. Місце сексології у системі наук. Міждисциплінарні зв'язки сексології. Внутрішньодисциплінарні тенденції. Актуальність сексологічних досліджень. Аспекти сексуальності (біологічний, психологічний, соціальний, клінічний, поведінковий). Чотири періоди розвитку сексології: доісторичний; період спостереження та донаукових досліджень; період досексологічних знань, період сексологічних знань.

Ключові слова: сексологія, історія сексології, сексуальність, періоди розвитку сексології.

Література []

Лекція 2. «Сексологія як галузь наукових знань».

Методи сексологічних досліджень. Проблеми й обмеження сексологічних досліджень. Анатомія і фізіологія статевих органів. Основні форми статевого життя людини (за А.Кінзі, за Г.С.Васильченком): Екстрагенітальні форми статевого життя. Генітальні форми статевого життя. Сурогатні та вікарні (замісні) форми статевої активності; сурогатні форми коїтусу, нормативний гетеросексуальний коїтус; орально-генітальні (лабіогенітальні) контакти (кейра, феліяція, кунілінгус); сексуальні дії з тваринами. Відносність норми в сексології. Види сексуальної норми. Статева конституція, її функціональне значення. Векторна шкала визначення статевої конституції чоловіків. Обумовлені генотипом вектори: пробудження лібідо, перша еякуляція (роки), трохантерний індекс (відношення зросту до довжини ноги), оволосіння. Конституційно-модельовані вектори. Векторна шкала визначення статевої конституції жінки: менструальна функція (перша менструація у віці (роки), регулярність менструацій), дітородна функція (термін настання вагітності після початку статевого життя; характер перебігу вагітності).

Ключові слова: методи сексологічних досліджень, форми статевого життя, норма в сексології, статева конституція.

Література []

Лекція 3. «Соціокультурні аспекти сексуальності».

Психосексуальний розвиток та статева соціалізація. Поняття статі та статево-рольових стереотипів. Формування статі. Генетична стать, генітальна стать гаметна стать, гормональна стать, громадянська (паспортна) стать, стать ідентифікації, соматична (морфологічна) стать, психологічна стать. Етапи формування і прояви сексуальності. Етапи психосексуального розвитку за У. Мастерсом і В. Джонсон. Дитяча сексуальність. Сексуальність підлітків. Сексуальність дорослої людини. Стадії індивідуальної еволюції лібідо: понятійна, романтична, еротична, сексуальна зрілої сексуальності. Етапи психосексуального розвитку за Г.С. Васильченком. Парапубертат. Статева ідентифікація. Препубертат. Статева стереотипізація. Пубертат. Підліткові поведінкові реакції. Формування скерованості потягу. Перехідний період розвитку сексуальності. Сексуальний ексцес. Умовно-фізіологічний ритм. Період зрілої сексуальності. Інволюційний період. Менопауза. Клімактеричний період.

Соціокультурний науковий напрямок дослідження сексуальності. Диференціація гендерних ролей (теорія конфлікту) Р.Коллінза. Теорія соціальної диференціації статевих ролей Дж. Смелзер. Полісемантичність статевого символізму. Психологічні аспекти сексуальності.

Ключові слова: сексологія, анатомія, фізіологія, статеві органи, психосексуальний розвиток, статева соціалізація, стать, лібідо, сексуальність.

Література []

Лекція 4. «Психофізіологія сексуальності».

Психофізіологія статевого акту (дослідження У. Мастерса і В. Джонсон). Стадії циклу сексуальних реакцій. Стадії копулятивного циклу (Г.С. Васильченко) чоловіка: нейрогуморальна готовність, психічна, ерекційна, копулятивна (фрикційна), еякуляторна, рефрактерна. Складові копулятивного циклу чоловіка (Г.С. Васильченко): нейрогуморальна, психічна, ерекційна,

еякуляторна. Основні прояви нормальної сексуальності у жінок та чоловіків.

Ключові слова: статевий акт, психофізіологія, копулятивний цикл, нормальна сексуальність.

Література []

Лекція 5. «Сексуальна норма. Сексуальний темперамент. Сексуальний сценарій. Кохання»

Поняття норми в сексології. Характеристика індивідуальної норми. Складові компоненти партнерської норми. Показники сексуального темпераменту. Сексуальна сумісність. Типи сексуального темпераменту. Когнітивні компоненти сексуального сценарію. Класифікація сексуального сценарію. Зв'язок сексуального сценарію та сексуальної поведінки. Мотиваційні схеми сексуальної поведінки. Сексуальний сценарій у системі загальних регуляторних механізмів особистості.

Види любові (за Д. Лі). Теорії кохання: двофакторна модель емоцій, теорія Р. Стернберга, теорія прив'язаності. Романтичне кохання. Поняття лімерентності (Д. Теннов). Любов-дружба. Біологічна складова кохання. Кохання і сексуальні стосунки. Кохання та шлюб. Компоненти міжособистісної інтимності. Особливості інтимності чоловіків і жінок. Проблеми інтимної близькості. Процес комунікації.

Ключові слова: сексуальна норма, сексуальний темперамент, сексуальний сценарій, теорії кохання, сексуальні стосунки.

Література []

Лекція 6. «Чотирифакторна системна концепція сексуального здоров'я. Механізми психологічного захисту»

Роль психологічних чинників у генезі порушення сексуального здоров'я.

Інтраіндивідна, інтеріндивідна, метаіндивідна підсистеми особистості. Системоутворюючі якості психосексуального розвитку. Сексуальна настанова, потреба, сексуальна мотивація, еротика та сексуальне задоволення. Типи маніпуляцій з об'єктом при психологічній переробці негативних чинників.

Ключові слова: психологічні чинники, сексуальне здоров'я, еротика.

Література []

Практичне заняття 1. Історія сексології. Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 2. Сексологія як галузь наукових знань. Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 3. Соціокультурні аспекти сексуальності. Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 4. Психофізіологія сексуальності.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 5. Сексуальна норма. Сексуальний темперамент. Сексуальний сценарій. Кохання.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 6. Чотирифакторна системна концепція сексуального здоров'я. Механізми психологічного захисту.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СЕКСУАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я»

Лекція 1. «Види сексуальної поведінки. Гетеросексуальність. Гомо- та бісексуальність. Секс наодинці».

Форми гетеросексуальної поведінки. Історія гомосексуалізму та еволюція ставлення до нього. Походження гомосексуальності. Біологічні теорії: генетична, близнюкові дослідження гормональна. Психологічні теорії: теорія З.Фрейда, І. Кона, поведінкова теорія, теорія Стормза, І. Бібера. Сексуальна техніка геїв і лесбіянок. Сучасний погляд і функції сексуальної самостимуляції. Мастурбація. Сексуальне збудження і сон. Сексуальні фантазії. Особливості сексуальних фантазій чоловіків і жінок. Функції сексуальних фантазій. Патологічні фантазії. Еротика та порнографія: суть, відмінності, особливості та соціальні і психологічні функції.

Ключові слова: сексуальна поведінка, гетеро сексуальність, гомо сексуальність, бісексуальність, сексуальні фантазії, еротика, порнографія.

Література []

Лекція 2. «Захворювання, що передаються статевим шляхом».

Захворювання, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ) Особливості перебігу, діагностики та лікування ЗПСШ (хламідійні інфекції, м'який шанкр, генітальний герпес, вірусний гепатит, гострокінцеві конділоми, контагіозний моллюск, площіщі, трихомонадні інфекції, кандидози, вагініт, бактерійний вагіноз). Особливості вірусних ЗПСШ. Невиліковні вірусні захворювання, які передаються статевим шляхом. Психологічні та соціальні аспекти ЗПСШ та їх лікування. Походження, біологія ВІЛ. Шляхи передачі, профілактика СНІДу. Виявлення, періоди ВІЛ-інфекції. Лікування.

Ключові слова: статевий шлях передачі захворювань, вірусні захворювання.

Література []

Лекція 3. «Сексуальні розлади. Розлади сексуальної переваги. Розлади статевої ідентифікації (PCI)».

Сексуальні розлади. Сучасні підходи до розуміння сексуальних розладів. Сексуальна орієнтація. Психологічні аспекти патогенезу сексуальних розладів. Етіологія сексуальних розладів. Сексуальні розлади, не зумовлені органічними ураженнями чи хворобами (відсутність інтересу; відсутність задоволення; відсутність фізіологічних реакцій, необхідних для ефективної сексуальної взаємодії; неможливість контролювати чи переживати оргазм). Порушення пренатальної статевої диференціації. Гермафродитизм і псевдогермафродитизм. Синдром домініканської республіки. Синдром тестикулярної фемінізації, андрогенітальний синдром. Розлади сексуальної переваги: фетишизм, ексгібіціонізм, вуайєризм, педофілія, садомазохізм. Визначення сексуальних девіацій (парафілій). Загальні ознаки парафілій. Причини парафілій. Фетишизм. Ексгібіціонізм. Трансвестизм. Вуайєризм. Зоофілія. Садизм і мазохізм. Непристойні телефонні дзвінки. Фроттеризм. Педофілія. Види педофілів. Групи чинників, що впливають на розвиток педофілії. Гіперсексуальність та сексуальна аддикція. Стадії розвитку сексуальної

аддикції. Характерні ознаки сексуальної аддикції. Розлади статевої ідентифікації. Психологічні та поведінкові розлади, пов'язані зі статевим (психосексуальним) розвитком та статевою орієнтацією. Клінічна та соціально-психологічна оцінка транссексуалізму. Соціально-психологічні аспекти транссвестизму. Клінічна та соціально-психологічна оцінка гомосексуалізму. Медико-психологічна допомога особам з РСІ.

Ключові слова: сексуальні розлади, пренатальна статева диференціація, гермафродитизм, парафілії, транссексуалізм, транссвестизм, гомосексуалізм.

Література []

Лекція 4. «Складові сімейно-сексуальної гармонії та дисгармонії. Сексуально-еротична адаптація статей».

Сприятливий психологічний клімат в сім'ї, дотримання правил гігієни, нормальні побутові умови, раціональне харчування. Позитивний вплив статевого життя на здоров'я, життєвий тонус, людську гідність, творче надхнення, позитивні емоції, недостатність яких може відобразитися на життєдіяльності організму. Детальне вивчення статевих стосунків для спеціаліста в розділі статевих хвороб та практичний зміст, що дозволяє зрозуміти патогенетичні і епідеміологічні особливості патологічних процесів.

Ключові слова: психологічний клімат, сім'я, статеве життя.

Література []

Лекція 5. «Сексуальні девіації. Судова сексологія».

Проблема боротьби з насильницькими злочинами, що здійснюються на сексуальному ґрунті. Актуальність проблеми на сучасному етапі становлення в Україні політичної, економічної соціальної сферах. Кількісні та якісні зміни в криміногенній ситуації, що сприяють породженню проявів сексуального насильства. Насильницькі злочини, що вчиняються на сексуальному ґрунті. Формування девіантної мотивації сексуальної поведінки. Сексуальні девіації за способом реалізації сексуальних дій та за об'єктом потягу. Судово-медична експертиза з питань пов'язаних із встановленням статі. Судова експертиза девіацій сексуальної поведінки. Запобігання сексуальним злочинам. Судово-медична експертиза з питань статі, девіацій статевої поведінки, статевого насильства. Симптоми різних клінічних форм і проявів девіацій та інших розладів статевої та сексуальної орієнтації. Виявлення скарг, збирання анамнезу захворювання, сексологічного анамнезу та анамнезу життя. Виявлення спадкової схильності, вплив зовнішнього середовища та ендогенних факторів, перенесених захворювань, прийому ліків, умов життя

Ключові слова: злочини на сексуальному ґрунті, сексуальна поведінка, сексуальні девіації, встановлення статі, статеве насильство, розлади сексуальної та статевої орієнтації, сексологічний анамнез.

Література []

Практичне заняття 1. Види сексуальної поведінки. Гетеросексуальність. Гомо- та бісексуальність. Секс наодинці.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 2. Захворювання, що передаються статевим шляхом.**Рекомендовані джерела:**

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 3. Сексуальні розлади. Розлади сексуальної переваги.**Розлади статевої ідентифікації (РСІ).****Рекомендовані джерела:**

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 4. Складові сімейно-сексуальної гармонії та дисгармонії. Сексуально-еротична адаптація статей.**Рекомендовані джерела:**

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

Практичне заняття 5. Сексуальні девіації. Судова сексологія.**Рекомендовані джерела:**

Основні: 1-4

Додаткові: 5-54

4. Контроль навчальних досягнень**7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів**

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	6	6	5	5
Відвідування семінарських занять	-				
Відвідування практичних занять	1	6	6	5	5
Робота на семінарському занятті	-				
Робота на практичному занятті	10	6	60	5	50
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-				
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	5	25
Виконання модульної роботи	25				
Виконання ІНДЗ			30		
Разом			132		115
Максимальна кількість балів			247		
247:100=2,47. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х:2,47 = загальна кількість балів.					

5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота 1.

1. Написати періоди розвитку сексології.
2. Написати етапи розвитку сексологічної науки.

Самостійна робота 2.

1. Написати методи сексологічних досліджень.
2. Написати проблеми та обмеження сексологічних досліджень.

Самостійна робота 3.

1. Написати основні форми статевого життя людини.
2. Написати стадії копулятивного циклу.

Самостійна робота 4.

1. Написати прояви нормальної сексуальності в чоловіків і жінок.
2. Написати стадії індивідуальної еволюції лібідо.

Самостійна робота 5.

1. Написати роль психологічних чинників у порушенні сексуального здоров'я.
2. Написати типи маніпуляцій з об'єктом при переробці негативних чинників.

Самостійна робота 6.

1. Написати форми гетеросексуальної поведінки.
2. Написати теорії гомосексуалізму.

Самостійна робота 7.

1. Написати хвороби, що передаються статевим шляхом.
2. Написати медико-психологічні аспекти хвороб, що передаються статевим шляхом.
3. Написати шляхи передачі ВІЛ-інфекції.

Самостійна робота 8.

1. Підготувати презентацію на тему «Сексуальна революція в 20 ст.»
2. Написати визначення понять «секс», «стать», «гендер».

Самостійна робота 9.

1. Написати визначення сексуальних девіацій.
2. Написати загальні ознаки парафілій.
3. Написати психологічні аспекти трансвестизму.

Самостійна робота 10.

1. Написати складові сімейно-сексуальної гармонії.
2. Написати складові сімейно-сексуальної дисгармонії.
3. Написати фактори впливу на сімейні стосунки.

Самостійна робота 11.

1. Написати сексуальні девіації за способом реалізації сексуальних дій.
2. Написати сексуальні девіації за об'єктом потягу.

7.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування. Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань. **Види тестових завдань:**

- Із вибором однієї правильної відповіді;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам'яті;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

- виконання тестових завдань – максимум 25 балів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДЗ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Сексологія та сексопатологія» – це вид науково-дослідної роботи студента, форма самостійного вивчення актуальних проблем, передбачених навчальною програмою курсу.

ІНДЗ – початковий етап науково-педагогічного дослідження, воно обов'язково має містити результати власного пошуку і висновків, відображати певний рівень навчальної компетентності студента щодо вирішення поставлених завдань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних та практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – навчально-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Критерії оцінювання ІНДЗ (навчально-педагогічного дослідження у вигляді есе)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	3
2	Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	5
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Internet), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	12
4	Зв'язок із реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	4
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	4
6	Якість оформлення роботи	1

Тематика реферативного дослідження:

1. Історія сексології.
2. Аспекти сексуальності.
3. Методи сексологічних досліджень.
4. Психофізіологія статевого акту.
5. Психосексуальний розвиток і статеві соціалізація.
6. Індивідуальна еволюція лібідо.
7. Поняття норми в сексології, її відносність.
8. Векторна шкала визначення статевої конституції.
9. Розвиток і становлення статевої свідомості.
10. Статеве виховання, його медико-соціальні аспекти.
11. Любов, її види.
12. Теорії кохання.
13. Медико-психологічні чинники порушення сексуального здоров'я.
14. Види сексуальної поведінки людини.
15. Сексуальна само стимуляція та сексуальні фантазії.
16. Еротика та порнографія.
17. Медико-психологічні аспекти хвороб, що передаються статевим шляхом.
18. Розлади статевої ідентифікації.
19. Парафілії.
20. Порушення статевого розвитку.
21. Транссексуалізм.
22. Трансвестизм.
23. Судова сексологія.

7.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

7.4. Орієнтовний перелік питань до семестрового комплексного контролю:

1. Сексологія як галузь наукових знань
2. Біологічні, психічні та соціальні аспекти статевих стосунків.
3. Місце сексології в системі наук.
4. Міждисциплінарні зв'язки сексології.
5. Внутрішньодисциплінарні тенденції сексології.
6. Актуальність сексологічних досліджень.
7. Аспекти сексуальності (біологічний, психологічний, соціальний, клінічний, поведінковий).
8. Чотири періоди розвитку сексології: доісторичний; період спостереження та донаукових досліджень; період досексологічних знань, період сексологічних знань.
9. Методи сексологічних досліджень.
10. Проблеми й обмеження сексологічних досліджень.
11. Анатомія і фізіологія статевих органів.
12. Основні форми статевого життя людини (за А.Кінзі, за Г.С.Васильченком).
13. Екстрагенітальні форми статевого життя.
14. Генітальні форми статевого життя.
15. Сурогатні та вікарні (замісні) форми статевої активності.
16. Сурогатні форми коїтусу, нормативний гетеросексуальний коїтус.
17. Орально-генітальні (лабіогенітальні) контакти (кейра, феяція, кунілінгус).
18. Сексуальні дії з тваринами.
19. Психофізіологія статевого акту (дослідження У. Мастерса і В. Джонсон).
20. Стадії циклу сексуальних реакцій.
21. Стадії копулятивного циклу (Г.С. Васильченко) чоловіка: нейрогуморальна готовність, психічна, ерекційна, копулятивна (фрикційна), еякуляторна, рефрактерна.
22. Складові копулятивного циклу чоловіка (Г.С. Васильченко): нейрогуморальна, психічна, ерекційна, еякуляторна.
23. Основні прояви нормальної сексуальності у жінок та чоловіків.
24. Психосексуальний розвиток та статева соціалізація.
25. Поняття статі та статево-рольових стереотипів.
26. Формування статі.
27. Генетична стать, генітальна стать гаметна стать, гормональна стать, громадянська (паспортна) стать, стать ідентифікації, соматична (морфологічна) стать, психологічна стать.
28. Етапи формування і прояви сексуальності.
29. Етапи психосексуального розвитку за У. Мастерсом і В. Джонсон.
30. Дитяча сексуальність.
31. Сексуальність підлітків.
32. Сексуальність дорослої людини.

33. Стадії індивідуальної еволюції лібідо: понятійна, романтична, еротична, сексуальна, зрілої сексуальності.
34. Етапи психосексуального розвитку за Г.С. Васильченком.
35. Парапубертат. Статева ідентифікація.
36. Препубертат. Статева стереотипізація.
37. Пубертат. Підліткові поведінкові реакції.
38. Формування скерованості потягу.
39. Перехідний період розвитку сексуальності.
40. Сексуальний експес.
41. Період зрілої сексуальності.
42. Інволюційний період. Менопауза. Клімактеричний період.
43. Відносність норми в сексології. Види сексуальної норми.
44. Статева конституція, її функціональне значення.
45. Векторна шкала визначення статевої конституції чоловіків.
46. Обумовлені генотипом вектори: пробудження лібідо, перша еякуляція (роки), трохантерний індекс (відношення зросту до довжини ноги), оволосіння.
47. Конституційно-модельовані вектори.
48. Векторна шкала визначення статевої конституції жінки: менструальна функція (перша менструація у віці (роки), регулярність менструацій), дітородна функція (термін настання вагітності після початку статевого життя; характер перебігу вагітності).
49. Соціокультурний науковий напрямок дослідження сексуальності.
50. Диференціація гендерних ролей (теорія конфлікту) Р.Коллінза.
51. Теорія соціальної диференціації статевих ролей Дж. Селзер.
52. Полісемантичність статевого символізму.
53. Психологічні аспекти сексуальності.
54. Поняття норми в сексології. Характеристика індивідуальної норми.
55. Складові компоненти партнерської норми.
56. Показники сексуального темпераменту.
57. Сексуальна сумісність.
58. Типи сексуального темпераменту.
59. Когнітивні компоненти сексуального сценарію.
60. Класифікація сексуального сценарію.
61. Зв'язок сексуального сценарію та сексуальної поведінки.
62. Мотиваційні схеми сексуальної поведінки.
63. Сексуальний сценарій у системі загальних регуляторних механізмів особистості.
64. Види любові (за Д. Лі).
65. Теорії кохання: двофакторна модель емоцій, теорія Р. Стернберга, теорія прив'язаності.
66. Романтичне кохання.
67. Поняття лімерентності (Д. Теннов).
68. Любов-дружба.
69. Біологічна складова кохання.
70. Кохання і сексуальні стосунки.
71. Кохання та шлюб.
72. Компоненти міжособистісної інтимності.
73. Особливості інтимності чоловіків і жінок.

74. Проблеми інтимної близькості. Процес комунікації.
75. Роль психологічних чинників у генезі порушення сексуального здоров'я.
76. Інтраіндивідуальна, інтеріндивідуальна, метаіндивідуальна підсистеми особистості.
77. Системоутворюючі якості психосексуального розвитку.
78. Сексуальна настанова, потреба, сексуальна мотивація, еротика та сексуальне задоволення.
79. Типи маніпуляцій з об'єктом при психологічній переробці негативних чинників.
80. Форми гетеросексуальної поведінки.
81. Історія гомосексуалізму та еволюція ставлення до нього.
82. Походження гомосексуальності. Біологічні теорії: генетична, близнюкові долідження, гормональна. Психологічні теорії: теорія З.Фрейда, І. Кона, поведінкова теорія, теорія Стормза, І. Бібера.
83. Сексуальна техніка геїв і лесбіянок.
84. Сучасний погляд і функції сексуальної самостимуляції. Мастурбація.
85. Сексуальне збудження і сон.
86. Сексуальні фантазії. Особливості сексуальних фантазій чоловіків і жінок.
87. Функції сексуальних фантазій. Патологічні фантазії.
88. Еротика та порнографія: суть, відмінності, особливості, соціальні та психологічні функції.
89. Захворювання, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ).
90. Особливості перебігу, діагностики та лікування ЗПСШ (хламідійні інфекції, м'який шанкр, генітальний герпес, вірусний гепатит, гострокінцеві конділоми, контагіозний моллюск, плоскі, трихомонадні інфекції, кандидози, вагініт, бактерійний вагіноз).
91. Особливості вірусних ЗПСШ.
92. Невиліковні вірусні захворювання, які передаються статевим шляхом.
93. Психологічні та соціальні аспекти ЗПСШ та їх лікування.
94. Походження, біологія ВІЛ.
95. Шляхи передачі, профілактика СНІДу.
96. Виявлення, періоди ВІЛ-інфекції. Лікування.
97. Сексуальні розлади. Сучасні підходи до розуміння сексуальних розладів.
98. Сексуальна орієнтація.
99. Медико-психологічні аспекти патогенезу сексуальних розладів.
100. Етіологія сексуальних розладів.
101. Сексуальні розлади, не зумовлені органічними ураженнями чи хворобами (відсутність інтересу; відсутність задоволення; відсутність фізіологічних реакцій, необхідних для ефективної сексуальної взаємодії; неможливість контролювати чи переживати оргазм).

102. порушення пренатальної статеві диференціації.
103. Гермафродитизм і псевдогермафродитизм.
104. Синдром домініканської республіки.
105. Синдром тестикулярної фемінізації, андрогенітальний синдром.
106. Розлади сексуальної переваги: фетишизм, ексгібіціонізм, вуайєризм, педофілія, садомазохізм.
107. Визначення сексуальних девіацій (парафілій).
108. Загальні ознаки парафілій.
109. Причини парафілій.
110. Фетишизм.
111. Ексгібіціонізм.
112. Трансвестизм.
113. Вуайєризм.
114. Зоофілія.
115. Садизм і мазохізм.
116. Непристойні телефонні дзвінки.
117. Фроттеризм.
118. Педофілія. Види педофілів. Групи чинників, що впливають на розвиток педофільї.
119. Гіперсексуальність та сексуальна аддикція.
120. Стадії розвитку сексуальної аддикції.
121. Характерні ознаки сексуальної аддикції.
122. Розлади статевої ідентифікації.
123. Психологічні та поведінкові розлади, пов'язані зі статевим (психосексуальним) розвитком та статевою орієнтацією.
124. Клінічна та соціально-психологічна оцінка транссексуалізму.
125. Соціально-психологічні аспекти трансвестизму.
126. Клінічна та соціально-психологічна оцінка гомосексуалізму.
127. Медико-психологічна допомога особам з РСІ.
128. Сприятливий психологічний клімат в сім'ї, дотримання правил гігієни, нормальні побутові умови, раціональне харчування.
129. Позитивний вплив статевого життя на здоров'я, життєвий тонус, людську гідність, творче надхнення, позитивні емоції, недостатність яких може відобразитися на життєдіяльності організму.
130. Патогенетичні і епідеміологічні особливості патологічних процесів сексології.
131. Проблема боротьби з насильницькими злочинами, що здійснюються на сексуальному ґрунті.
132. Актуальність проблеми на сучасному етапі становлення в Україні політичної, економічної соціальної сферах.
133. Кількісні та якісні зміни в криміногенній ситуації, що сприяють породженню проявів сексуального насильства.
134. Насильницькі злочини, що вчиняються на сексуальному ґрунті.
135. Формування девіантної мотивації сексуальної поведінки.

136. Сексуальні девіації за способом реалізації сексуальних дій та заоб'єктом потягу.
137. Судово-медична експертиза з питань пов'язаних із встановленням статі.
138. Судова експертиза девіацій сексуальної поведінки.
139. Запобігання сексуальним злочинам.
140. Судово-медична експертиза з питань статі, девіацій статевої поведінки, статевого насильства.

ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ:

1. Диференціальна діагностика симптомів різних клінічних форм і проявів сексуальних девіацій та інших розладів статевої та сексуальної поведінки та орієнтації.
2. Виявлення скарг, збирання анамнезу захворювання, сексологічного анамнезу та анамнезу життя.
3. Виявлення спадкової схильності, впливу зовнішнього середовища та ендогенних факторів, перенесених захворювань, прийому ліків, умов життя на сексуальне здоров'я людини.

5.5.Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре Добре	82-89 75-81
Задовільно Достатньо	68-74 60-67
Незадовільно	0-59

6. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Акімова Л. М. Психологія сексуальності / Л. М. Акімова.- Одеса: СМІЛ, 2005.-198 с.
2. Кришталь В. В. Сексологія / В. В. Кришталь.- Х.: Фоліо, 2008.
3. Загальна сексопатологія: посібник для лікарів [ред. Г. С. Васильченко]. – М.: Медицина, 2005.– 512 с.

Додаткова література:

4. Аккерман Д. Складові пристрасті: чуттєва сторона кохання / Д. Аккермен //Кохання в історії.– М., 1995.
5. Берн Е. Секс у любові людини / Е. Берн.- М, 1991.
6. Берн Е. Секс в житті людини / Е. Берн. –М., 1999.
7. Вейнінгер О. Стать і характер. Чоловік і жінка в світі пристрастей та еротики / О. Вейнінгер [пер. з нім.]. – М.: Форум, 1991.–192 с.
8. Горошко О. І. Антропоцентризм експресивної стилістики транссексуалів: Матеріали конференції / Горошко О. І., Холод О. М.-РнД, 1995.- С 24-26.
9. Гульма Б. Л. Сексуальні злочини / Б. Л. Гульма.- Х.: НМЛ «Рубікон», 1994. –272 с.
10. Діденко С. В. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків / С. В.Діденко.- К.;Арістей, 2003
11. Імелінський К. Сексологія і сексопатологія / К. Імелінський [пер. з польск].-М., 1986.
12. Кащенко Є. А. Основи соціокультурної сексології / Є. А. Кащенко.– М., 2002.
13. Кемпер І. Практика сексуальної психотерапії.- Т. 1.– М.: АО Вид. група «Прогрес»-«Культура», 1994.

14. Коллонтай А. Любов і мораль. Психосексологія: Хрестоматія [укл. К. В. Сельченко].—Мн.: Харвест, 1998.- С. 31–42.
15. Кришталь В. А. Сексологія. Т. 1. Нормальна сексологія / Кришталь В. А., Гульман Б. Л.-Х., 1997.
16. Кришталь В. В. Сексуальна гармонія подружньої пари / В. В. Кришталь. –К.,1990.
17. Лоуен А. Чоловіча та жіноча сексуальність / А. Лоуен // Кохання та оргазм. – М., 1997. (рос.)
18. Фанті С. Сексуальність. Відношення між сексуальністю та агресивністю. Мікропсихоаналіз / С. Фанті. – М., 1991.
19. Фрейд З. Три нариси з теорії сексуальності / З. Фрейд // Психологія несвідомого: зб. творів [укл. М. Г. Ярошевський].—М.: Просвіта, 1989.— 448 с.
20. Фрейд З. Нариси з теорії сексуальності / З. Фрейд // Я і Воно:Твори.—М.: ЗАТ Вид-во ЕКСМО-Прес; Х.: Вид-во «Фоліо», 1999.- С.529–709.
21. Хорні К. Роль сексуальності в невротичній потребі в любові / К. Хорні // Невротична особистість нашого часу.— М., 1993
22. Шнейдер Л. Б. Психологія сімейних стосунків: курс лекцій / Л. Б. Шнейдер.- М.: Апрель-Прес, Вид-во ЕКСМО-Прес, 2000.- Розд. Психологія сексуальності.- С. 392 –460.